

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

16 maart 2009

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk
in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door mevrouw Vera Jans**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Luc Martens.

Vaste leden:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack,
de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Sonja Claes, de heer Tom Dehaene, mevrouw Vera
Jans, de heer Luc Martens;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van
der Borgh;

de dames Else De Wachter, Elke Roex, de heer Bart Van
Malderen.

Plaatsvervangers:

de heer Erik Arckens, mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer
Johan Deckmyn, mevrouw An Michiels, de heer Leo Pieters;

de heer Paul Delva, de dames Cindy Franssen, Kathleen
Helsen, Tinne Rombouts;

de dames Hilde Eeckhout, Fientje Moerman, de heer Bob
Verstraete;

mevrouw Michèle Hostekint, de heer Flor Koninckx,
mevrouw Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

mevrouw Mieke Vogels;

mevrouw Helga Stevens.

Zie:

2042 (2008-2009)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting door mevrouw Veerle Heeren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin....	4
1. Onderliggende visie op het belang en de waarde van vrijwilligerswerk.....	4
2. Decretale onderbouwing van deze visie en bezorgdheden.....	4
3. Toepassingsgebied en doelstelling van het ontwerp van decreet.....	5
4. Verschil met de federale wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.....	5
5. Besluit.....	6
II. Algemene bespreking.....	6
1. Uiteenzetting door mevrouw Marijke Dillen.....	6
2. Uiteenzetting door mevrouw Vera Van der Borght.....	6
3. Uiteenzetting door de heer Bart Van Malderen.....	7
4. Uiteenzetting door mevrouw Vera Jans.....	7
5. Antwoord van minister Veerle Heeren.....	8
6. Repliek.....	10
III. Artikelsgewijze bespreking.....	10
IV. Stemming.....	10

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het ontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin op 3 en 10 maart 2009.

I. TOELICHTING DOOR MEVROUW VEERLE HEEREN, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

1. Onderliggende visie op het belang en de waarde van vrijwilligerswerk

De inzet van vrijwilligers in de welzijns- en gezondheidssector is zeer belangrijk vanuit verschillende oogpunten. De samenleving heeft heel wat aan de vrijwillige inzet van mensen. Eén op vijf Vlamingen is actief als vrijwilliger, van wie één op drie in de zorg. Vrijwilligers bieden een antwoord op zeer uiteenlopende welzijnsnoden en verwachtingen. Vrijwilligers staan symbool voor een samenleving die integratie bevordert en zich solidair opstelt. Vrijwillig engagement is een stevige remedie tegen verzuuring. Vrijwilligers signaleren nieuwe of onvervulde noden en behoeften. Vrijwilligers creëren sociale netwerken, slaan bruggen tussen arm en rijk, tussen autochtonen en allochtonen, tussen mannen en vrouwen, tussen ouderen en jongeren enzovoort. Vrijwilligerswerk vertegenwoordigt ook in economische termen een belangrijke activiteit. In een rapport van de Koning Boudewijnstichting werd berekend dat het vrijwilligerswerk in België – uitgedrukt in voltijdse equivalenten – tussen de 76.000 en de 249.000 betrekkingen vertegenwoordigt. Vrijwilligers spenderen gemiddeld vier tot vijf uur per week aan hun vrijwilligerswerk.

Uiteraard hebben ook de begunstigden, de cliënten, heel wat aan het vrijwilligerswerk: bezoek, ontspanning, vorming, ontmoeting, gesprek, hand- en spandiensten, ondersteuning, hulpverlening, participatie aan de samenleving enzovoort.

Ook organisaties varen wel bij vrijwillige inzet: vrijwilligers brengen zuurstof in de organisatie en doen een frisse wind waaien. Ze versterken de dienstverlening. Ze doen organisaties nadenken over hun aanbod, hun werking en hun omgang met de cliënten. Tal van organisaties in de welzijnssector worden bestuurd door mensen die vrijwillig dit engagement op zich nemen en op die manier ook zorgen voor een maatschappelijke verankering.

Ten slotte hebben ook de vrijwilligers zelf heel wat

aan het vrijwilligerswerk: het gevoel een maatschappelijk nuttige activiteit te verrichten, het gevoel een verschil te kunnen maken voor de cliënt, het opdoen van ervaring en het ontwikkelen van competenties waardoor zij persoonlijk en maatschappelijk beter kunnen functioneren. Mensen die vrijwilligerswerk doen, voelen zich beter in hun vel: zij voelen zich verbonden met anderen en ingebed in een organisatie die hun inzet waardeert.

Deze vrijwillige inzet in de welzijns- en gezondheidssector moet (voortdurend) gestimuleerd en ondersteund worden. Vrijwilligerswerk verdient een specifieke en gerespecteerde plaats in de welzijns- en gezondheidszorg, complementair aan het werk van beroepskrachten en mantelzorgers. Vrijwilligers hebben recht op een kwaliteitsvolle ondersteuning en omkadering door de organisaties waarin ze werken.

Voldoende vrijwilligers vinden en houden is niet vanzelfsprekend. Mensen hebben veel keuzemogelijkheden voor de invulling van hun vrije tijd. De hedendaagse vrijwilliger stelt ook zelf eisen aan de organisatie waaraan hij zijn vrijwillige inzet leent. De hedendaagse vrijwilliger maakt kritische keuzes.

2. Decretale onderbouwing van deze visie en bezorgdheden

Het ontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin toont aan dat vrijwilligers ernstig worden genomen. Het ontwerp van decreet wil daarnaast dat hun inzet ernstig wordt genomen door alle in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin erkende organisaties. Vele organisaties werken op een degelijke manier met vrijwilligers. Het ontwerp van decreet wil de kwaliteit van het omgaan met vrijwilligers verder opwaarderen, stroomlijnen en volgen door enkele basiskwaliteitsregels te formuleren en door als overheid te ondersteunen. Het ontwerp van decreet betekent geenszins een breuk met het vorige decreet van 1994 betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector. Het bouwt er op verder, actualiseert en verfijnt de definities en criteria uit het decreet van 1994.

Dit ontwerp van decreet vervangt het decreet van 1994 dat hoofdzakelijk focuste op het autonome vrijwilligerswerk, door erkenning en subsidiëring van vrijwilligerswerk in organisaties die hun welzijnsdoelstellingen uitsluitend of hoofdzakelijk met vrijwilligers verwezenlijken. Het ontwerp van decreet viseert naast het autonome vrijwilligerswerk ook nadrukkelijk het vrijwilligerswerk in de voorzieningen die hoofdzakelijk met beroepskrachten werken of het zogenaamde ingebouwde vrijwilli-

gerswerk. De minister benadrukt dat de basisregels van toepassing zijn op alle erkende of gesubsidieerde voorzieningen, of het nu autonoom of ingebouwd vrijwilligerswerk betreft.

Op die manier wordt ook tegemoetgekomen aan de resolutie van 19 maart 2008 betreffende de versterking van het vrijwilligerswerk in de Vlaamse welzijns- en gezondheidszorg (*Parl. St.* VI. Parl 2007-08, nr. 1375/3). De resolutie vraagt de Vlaamse Regering “een regeling uit te werken voor de ingebouwde vrijwilligerszorg die meer waarborgen biedt voor de plaats en de zichtbaarheid van die zorg binnen het professionele kader van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen”.

Het ontwerp van decreet kwam tot stand op vraag van en in overleg met vertegenwoordigers van het vrijwilligerswerkveld.

3. Toepassingsgebied en doelstelling van het ontwerp van decreet

Het decreet zal automatisch van toepassing zijn op alle erkende of gesubsidieerde organisaties in Kind en Gezin, (geestelijke) gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, ouderenzorg, thuiszorg, algemeen welzijnswerk, bijzondere jeugdzorg, samenlevingsopbouw enzovoort, wanneer deze naast beroepskrachten ook vrijwilligers in hun werking inschakelen. Alle op basis van het decreet erkende autonome vrijwilligersorganisaties zullen eveneens onder deze decretale regeling vallen.

Al deze organisaties zullen de volgende basisregels moeten naleven. Ze moeten zorgen voor een passend onthaal, vorming en ondersteuning van de vrijwilligers. Daarnaast dienen ze duidelijke afspraken te maken met de vrijwilliger over de essentiële componenten van zijn taak, zijn plaats en inspraak in de organisatie, zijn vorming en omkadering, zijn samenwerking met beroepskrachten, over zijn contactpersoon in de organisatie, zijn onkostenvergoeding en zijn verzekering. Deze afspraken moeten opgenomen worden in een gedrukte of digitale afsprakennota die door de organisatie en de vrijwilliger ondertekend wordt.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over het onthaal, de vorming en de ondersteuning van de vrijwilligers, maar ook over de afsprakennota, en over de omvang en de bepalingen van de verzekering. Deze regels zullen gelden als aanvullende erkenningsvoorwaarden. Er zal ook op toegezien kunnen worden dat deze basiskwaliteitscriteria toegepast en nageleefd worden. Organisaties krijgen één jaar tijd om zich te conformeren aan de regels.

Het ontwerp van decreet bevat net als het decreet van 1994 de grondslag voor de erkenning en subsidiëring van autonome vrijwilligersorganisaties. Deze regels werden door het besluit van de Vlaamse Regering van 30 mei 2008 nog aangepast om de administratieve belasting te verminderen, om hogere subsidies te kunnen uitkeren en te indexeren, en om over te stappen van een kostensubsidiëring naar een forfaitaire subsidiëring. Het besluit van de Vlaamse Regering van 30 mei 2008 moet slechts in beperkte mate aangepast worden om overeen te stemmen met dit ontwerp van decreet.

Eventuele subsidiëring van ingebouwd vrijwilligerswerk moet geregeld worden in de sectorale regelgeving. Voorbeelden van regelgeving en goede innoverende praktijken zijn de thuis- en ouderenzorg (diensten voor oppashulp, diensten voor gastopvang en coördinatie vrijwilligerswerk in woonzorgcentra), de gehandicaptenzorg (diensten voor vrijetijdsvorming en project ‘persoonlijke toekomstplanning’), de bijzondere jeugdbijstand (project ‘youth at risk’), het algemeen welzijnswerk (tele-onthaal, slachtofferhulp), de geestelijke gezondheidszorg (project ‘metawonen’) en Kind en Gezin (consultatiebureaus en prenatale steunpunten).

Qua ondersteuning van het vrijwilligerswerk kan gewezen worden op de werking van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk en de provinciale steunpunten. Zij zorgen voor promotie en rekrutering voor vorming in vrijwilligersmanagement, voor info en documentatie over wetgeving en statuut, voor belangenbehartiging en beleidssignalering. De website www.vrijwilligerswerk.be, een gezamenlijk initiatief met onder meer een vacaturebank, is heel succesvol.

4. Verschil met de federale wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers

De federale wet focust – gelet op de toenemende juridisering van de relatie zorgvrager-zorgbieder – vooral op de rechtsbescherming van de vrijwilligers: de verzekering aansprakelijkheid en eventuele risico’s, het socialezekerheidsstatuut van de vrijwilligers, de toepasselijkheid van arbeidswetgeving, het fiscaal statuut van de onkostenvergoeding en het beroepsgeheim. Het betreft materies die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren.

Het ontwerp van decreet focust vooral op een goede plaatsbepaling van het vrijwilligerswerk in de organisaties binnen de welzijns- en gezondheidszorg, en op een kwaliteitsvolle omkadering van de vrijwilligers. Het legt een zorgplicht op de organisaties voor het voeren van een hoogstaand vrijwilligersmanagement.

Wat de verzekering betreft, kan de Vlaamse overheid aanvullende en strengere bepalingen opleggen. Het ontwerp van decreet bepaalt dat de vrijwilligers moeten worden verzekerd tegen lichamelijke en materiële schade bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk.

5. Besluit

Het ontwerp van decreet is de bouwsteen voor de verdere uitstippeling van het vrijwilligersbeleid in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het is een stimulans om vrijwilligers op een eigentijdse en verantwoorde wijze in te zetten.

II. ALGEMENE BESPREKING

1. Uiteenzetting door mevrouw Marijke Dillen

Mevrouw *Marijke Dillen* drukt inleidend haar erkentelijkheid uit voor het maatschappelijke belang van vrijwilligerswerk. Ingaand op de verwijzing van minister Heeren naar de federale wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, zegt de spreker dat ze uitkijkt naar het moment waarop Vlaanderen volledig bevoegd is over het vrijwilligerswerk, en dat zowel uit ideologische als uit praktische overwegingen, omdat één enkele regel de duidelijkheid verhoogt.

De spreker is het eens met de grote lijnen en de positieve doelstelling van dit ontwerp van decreet, namelijk het decreet van 1994 vereenvoudigen. Het Vlaams Belang zal dit ontwerp van decreet goedkeuren. Desondanks wenst de spreker op enkele knelpunten te wijzen. Ze benadrukt daarbij dat haar opmerkingen niet als kritiek geïnterpreteerd mogen worden.

In de eerste plaats waarschuwt mevrouw Marijke Dillen tegen al te formele en strenge regels. De voorwaarden waaraan de afsprakennota moet voldoen volgens artikel 5, zijn behoorlijk uitgebreid. De Raad van State heeft ook vragen over de juridische gevolgen van dit artikel. De afsprakennota vermeldt onder 5° de door de vrijwilliger te volgen vormingsactiviteiten, maar verduidelijkt het statuut van deze vormingsactiviteiten niet. De spreker aanvaardt dat wordt toegezien op de naleving van deze voorwaarden, maar gezien het specifieke karakter van vrijwilligerswerk pleit de spreker voor een soepel toezicht.

Het ontwerp van decreet bepaalt in artikel 7 dat vrijwilligers een onkostenvergoeding kunnen krijgen

van de organisatie waarvoor ze werken. De organisatie kan die vergoeding verhalen op de hulpvrager. Omdat er nog geen uitgewerkte regeling is, is het onduidelijk hoe ver organisaties precies kunnen gaan.

De uitvoering van dit ontwerp van decreet wordt volgens de spreker in hoge mate overgelaten aan de Vlaamse Regering. Ze heeft vastgesteld dat het ontwerp van decreet ingaat op enkele belangrijke opmerkingen van de Raad van State, maar niet op de opmerkingen over de grote delegatie aan de Vlaamse Regering. Ze vraagt de minister artikelen 5, 8 en 9 specifiek te omschrijven. De procedure voor de erkenning en intrekking van de erkenning moet omwille van de duidelijkheid deel uitmaken van het ontwerp van decreet. De spreker herhaalt de opmerking van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) om spoedig werk te maken van alle uitvoeringsbesluiten.

Het ontwerp van decreet is ten slotte niet duidelijk over de betaling van de onkostenvergoeding. Artikel 11 bepaalt dat organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk hun subsidies bij voorrang gebruiken voor de werkingskosten en verzekeringspremie. De spreker vraagt waarom de onkostenvergoeding niet wordt vermeld. Is de onkostenvergoeding een deel van de werkingskosten of komt de onkostenvergoeding pas op de derde plaats?

2. Uiteenzetting door mevrouw Vera Van der Borgh

Mevrouw *Vera Van der Borgh* zegt dat vrijwilligers niet meer weg te denken zijn uit de maatschappij. Alle vrijwilligers verdienen een gelijke behandeling, ongeacht de sector waarin ze actief zijn. Het volgende regeerakkoord moet een afzonderlijk hoofdstuk bevatten over een coherent Vlaams vrijwilligersbeleid onder coördinatie van de minister-president. Op geregelde tijdstippen zou overleg gepleegd moeten worden met de Vlaamse leden van de Hoge Raad voor Vrijwilligers en met de Vlaamse vrijwilligersorganisaties.

De spreker pleit tegen administratieve overlast voor vrijwilligers, organisaties en werkgevers. Een gebruiksvriendelijke en verstaanbare regelgeving is aangewezen gezien het specifieke karakter van de vrijwilligerssector.

De Vlaamse overheid moet verenigingen helpen bij het afsluiten van de aangewezen verzekeringspolis. Ze kan dat door een instrument te ontwerpen dat verenigingen helpt bij de risicoanalyse. De Inspectie van Financiën pleit volgens de spreker terecht voor een algemeen vrijwilligersbeleid. Een algemeen

beleid mag evenwel geen uniform beleid zijn, en moet ruimte laten voor de specifieke kenmerken van de verschillende sectoren. Een coherent Vlaams vrijwilligersbeleid moet toepasbaar zijn op alle sectoren. Ook omdat veel vrijwilligers in meerdere organisaties tegelijk actief zijn, is een coherent beleid aangewezen. Het kan niet de bedoeling zijn dat vrijwilligers een verzekering moeten afsluiten voor elke afzonderlijke sector.

Mevrouw Vera Van der Borgh t benadrukt dat de opmerking in de memorie van toelichting dat juridisering en professionalisering van het vrijwilligerswerk onzekerheid en onduidelijkheid creëren geen kritiek inhoudt op de federale wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.

De spreekster sluit zich aan bij de opmerking van de SERV over de uitvoeringsbesluiten. De Vlaamse Regering moet snel werk maken van die uitvoeringsbesluiten om onzekerheid te vermijden. Het uitblijven van uitvoeringsbesluiten bij de federale wet van 3 juli 2005 heeft de overgangperiode zodanig ingekort dat de organisaties onvoldoende tijd kregen om zich aan te passen. De spreekster is in dat opzicht ingenomen met de bepaling dat dit ontwerp van decreet pas in werking treedt als de uitvoering ervan daadwerkelijk verzekerd is.

Mevrouw Vera Van der Borgh t rekent op een oplossing voor het feit dat onder de geldende wetgeving voorzieningen opgericht als naamloze vennootschap (nv) of als besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (bvba) niet met vrijwilligers werken. De heer *Bart Van Malderen* waarschuwt tegen als vrijwilligerswerk verhuld zwartwerk. Als besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid worden gelijkgesteld, ontstaat het gevaar op sociale dumping.

Mevrouw *Vera Van der Borgh t* merkt voorts op dat de artikelen 8 en 9 van het ontwerp van decreet enkel de erkenning en subsidiëring van het autonoom vrijwilligerswerk regelen. Veel private rust- en verzorgingstehuizen doen een beroep op een uitgebreide interne vrijwilligerswerking. De spreekster betreurt dat zij uitgesloten worden van subsidiëring.

3. Uiteenzetting door de heer Bart Van Malderen

De heer *Bart Van Malderen* drukt zijn waardering uit voor het werk dat vrijwilligers leveren. Het vrijwilligerswerk evolueert voortdurend sedert het decreet van 1994. Kenmerkend voor het hedendaagse vrijwilligerswerk is de variatie. Daarnaast kiest de vrijwilliger tussen verschillende werkvormen, en lijkt duidelijk af op welke momenten hij als vrijwilliger wil werken. Vooral het autonoom vrijwilli-

gerswerk heeft bij momenten te kampen met de zogenaamde zapcultuur. Een andere vaststelling is dat vrijwilligers steeds vaker moeten samenwerken met professionelen. Door de juridisering van de samenleving worden zaken die tot voor kort vrijblijvend verliepen, nu met de nodige omzichtigheid aangepakt en juridisch ingedekt. Het debat over de verzekering van vrijwilligers illustreert dat. Ten slotte is er de toenemende bureaucratisering. Dit ontwerp van decreet biedt volgens de spreker een antwoord op de geschetste evolutie. De vrijwilliger wordt beter omkaderd en beschermd door onthaal, rekrutering en vorming, identieke kwaliteitsvereisten voor autonoom en ingebouwd vrijwilligerswerk, aanpassingen aan federale bepalingen en koppeling aan de gezondheidsindex.

Dit ontwerp van decreet regelt het vrijwilligerswerk binnen het bevoegdheidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Omdat er binnen vrijwel elk beleidsdomein vrijwilligers actief zijn, zal elke minister een vergelijkbaar ontwerp van decreet indienen. Het gevaar bestaat dat initiatieven die door verschillende beleidsdomeinen gesubsidieerd worden over het hoofd worden gezien. De spreker verwijst als voorbeeld naar de mindermobielen centrales en het decreet van 22 december 2006 houdende de lokale diensteneconomie dat voorziet in klaverbladfinanciering.

De SERV merkt in zijn advies op dat dit ontwerp van decreet een kaderdecreet is dat verder uitgewerkt zal worden in uitvoeringsbesluiten. De spreker vraagt de minister daar snel werk van te maken, en er nauwlettend op toe te zien dat de uitvoeringsbesluiten geen nieuwe en bijkomende administratieve lasten opleggen.

4. Uiteenzetting door mevrouw Vera Jans

Mevrouw *Vera Jans* zegt dat de sector achter dit ontwerp van decreet staat. Gezien de evolutie van de voorbije jaren is het decreet van 1994 aan vernieuwing toe. De spreekster is verheugd dat dit ontwerp van decreet ingaat op de resolutie van 19 maart 2008 betreffende de versterking van het vrijwilligerswerk in de Vlaamse welzijns- en gezondheidszorg. De resolutie pleit onder meer voor een actualisering van de regelgeving. De regels moeten aangepast worden aan de hedendaagse context en behoeften van vrijwilligers. Vrijwilligers vragen meer ondersteuning en vorming, en minder administratie. Een aantal recente maatregelen komt reeds aan deze vragen tegemoet.

Belangrijk in dit ontwerp van decreet is dat het de vrijwilliger duidelijk profileert binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De

transparante en eenduidige definitie is afgestemd op de federale wetgeving. Vrijwilligers worden juridisch beschermd. Vrijwilligers krijgen op die manier meer armslag om zich toe te leggen op alles waar ze goed in zijn: luisteren, helpen, geven en zorgen voor anderen. Afsluitend noemt de spreekster dit ontwerp van decreet een sterk kaderdecreet.

5. Antwoord van minister Veerle Heeren

Minister *Veerle Heeren* gaat ten eerste in op het pleidooi voor een overkoepelend Vlaams decreet en een coherent beleid voor alle vrijwilligers, ongeacht het beleidsdomein waarin ze werkzaam zijn, omdat alle vrijwilligers gelijk zijn.

Ze heeft geen bezwaar tegen een overkoepelend Vlaams decreet of tegen een beleid met een coördinerende minister. Daartegenover staat evenwel dat zij als Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin alleen bevoegd is voor het gelijknamige beleidsdomein. Een overkoepelend decreet, waarbij meerdere Vlaamse ministers betrokken zijn, is eventueel werk voor een volgende legislatuur.

Er is eveneens gepleit voor garanties dat alle vrijwilligers gelijk worden behandeld. De minister verwijst naar de federale wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, die in ieder geval zorgt voor een rechtsgelijk kader voor alle vrijwilligers die onder het toepassingsgebied van die wet vallen, voor wat betreft een aantal fundamentele rechtspositionele aspecten. Er is meer bepaald de precieze definiëring van vrijwilligerswerk, de verzekering van de buitencontractuele aansprakelijkheid voor schade, de toepasselijkheid van arbeids- en sociale zekerheidswetgeving, het beroepsgeheim en het fiscaal statuut van uitbetaalde onkostenvergoedingen.

Daarnaast benadrukt de minister dat dit ontwerp van decreet mede is ingediend op vraag van het welzijnswerkveld en van het Vlaams Parlement. Het decreet van 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector is aan herziening toe en er is de resolutie van 19 maart 2008 betreffende de versterking van het vrijwilligerswerk in de Vlaamse welzijns- en gezondheidszorg.

Het ontwerp van decreet bevat heel wat bepalingen die generiek kunnen worden toegepast in andere beleidsdomeinen. Het kan als inspiratiebron dienen om in de volgende regeerperiode werk te maken van een gecoördineerd beleid voor het vrijwilligerswerk in alle beleidsdomeinen. Wat de overkoepelende en coherente beleidsontwikkeling betreft, benadrukt de minister dat de door Welzijn gefinancierde steunpunten hun dienstverlening aanbieden

over de grenzen van de sectoren en beleidsdomeinen heen.

Minister *Veerle Heeren* kan gedeeltelijk instemmen met de opmerkingen over de (te) grote uitvoeringsmarge aan de Vlaamse Regering. De opzet is basisregels decretaal te regelen en zaken als procedure, erkenning en subsidiëring te regelen in de uitvoeringsbesluiten. Tot de eerste categorie behoren regels met betrekking tot de verzekering. Als de federale overheid de minimale dekking (qua risico's of qua verzekerde bedragen) die geboden wordt door de wet van 3 juli 2005 uitbreidt, moet de Vlaamse Regering daar, indien nodig, soepel kunnen op inspelen om de Vlaamse regelgeving met betrekking tot het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin daaraan aan te passen. Hetzelfde geldt voor een aanpassing van de indexeringsbepalingen, mocht de federale regelgeving ter zake wijzigen. Tot de tweede categorie behoren procedureregels voor erkenning en subsidiëring. Het is aangewezen dat die regels zoveel mogelijk worden afgestemd voor het volledige beleidsdomein. Dat kan het best gebeuren door de Vlaamse Regering.

Er werd eveneens voor geopteerd om zowel het autonome als het ingebouwde vrijwilligerswerk zeer duidelijk en evenwichtig onder het toepassingsgebied van het decreet te brengen. Het decreet van 1994 focust hoofdzakelijk op het autonome vrijwilligerswerk. Het werd niet gezien als het referentiekader voor ingebouwd vrijwilligerswerk. Om die reden werd ervoor gekozen slechts de basisprincipes voor het autonoom vrijwilligerswerk te regelen bij decreet en voor het overige zijn toevlucht te nemen tot een uitvoeringsbesluit.

Er werden – in overleg met de sector – twee uitvoeringsbesluiten voorbereid, één met bepalingen die generiek zijn voor autonoom en ingebouwd vrijwilligerswerk en één met specifieke bepalingen over de erkenning en subsidiëring van autonome vrijwilligersorganisaties. De twee uitvoeringsbesluiten worden na de plenaire goedkeuring van het ontwerp van decreet ingediend.

Er zal voldoende tijd gegeven worden aan de organisaties om zich te conformeren aan de bepalingen van het decreet en de uitvoeringsbesluiten. Het is de bedoeling in één besluit het decreet in werking te laten treden en de uitvoeringsbesluiten te nemen.

Vervolgens gaat de minister in op de vragen en opmerkingen over de afsprakennota en het toezicht. Ze beaamt dat artikel 5 van het ontwerp heel wat verlangt van de organisaties die vrijwilligers willen inzetten. Zij moeten nogal wat informatie verstrek-

ken en doorpraten met de vrijwilliger. Een deel van die informatie is federaal bepaald.

De minister meent dat het zeer redelijk is zulks te verlangen van de organisaties. Het gaat om de essentiële informatie over de plaats van de vrijwilliger en over de plaats van het vrijwilligerswerk binnen de organisatie, zonder dewelke een behoorlijke, eigentijdse en respectvolle inzet van vrijwilligers niet mogelijk is.

Organisaties die vrijwilligers inzetten, dienen vooraf goed na te denken over hun vrijwilligersbeleid en dat te expliciteren. De vertaling naar de individuele kandidaat-vrijwilliger kan vervolgens vlot, volledig en zorgvuldig gebeuren. De ondertekening van de afsprakennota is de bevestiging dat hiermee wel degelijk zorgvuldig werd omgegaan.

De materies waarover geïnformeerd moet worden, zullen in digitale of gedrukte vorm beschikbaar mogen gesteld worden. De administratie zal een model van afsprakennota ontwikkelen waarin de volledige lijst van te behandelen thema's opgenomen is.

Het is niet de bedoeling streng toezicht uit te oefenen of te dreigen met intrekking van erkenning en dergelijke. Het is wel de bedoeling opbouwend toezicht uit te oefenen met het oog op een progressief betere inzet van en omgang met vrijwilligers. Anderzijds mag de naleving van deze regelgeving ook niet geminimaliseerd worden. Het gaat om erkenningsregels waarvan de niet-naleving een element kan zijn dat in aanmerking genomen wordt bij de overweging tot intrekking van de erkenning.

Minister Veerle Heeren verduidelijkt de juridische consequenties van de afsprakennota. De afspraken tussen vrijwilliger en organisatie over taak, vorming, ondersteuning enzovoort, moeten gezien worden als een 'gentleman's agreement'. De federaal opgelegde verplichtingen daarentegen hebben wel degelijk juridische consequenties. Zo bijvoorbeeld inzake de immuniteit van vrijwilligers voor aansprakelijkheidsvorderingen of inzake de fiscale status van uitgekeerde onkostenvergoedingen. Ook hierover dienen de kandidaat-vrijwilligers adequaat geïnformeerd te worden. Efficiënte ondersteuning op dit vlak wordt geboden door de steunpunten vrijwilligerswerk, onder meer op de website www.vrijwilligersweb.be.

De vraag is gesteld of verplichte vorming van de vrijwilligers altijd nodig is. Volgens minister Veerle Heeren is de bedoeling van deze bepalingen de organisaties te attenderen op de behoefte aan basisvorming en voortgezette vorming van hun vrijwilligers. De minister staat erop dat ze daar een beleidspunt van maken.

In de uitvoeringsbesluiten zal bepaald worden dat deze vorming individueel of in groep kan gebeuren of ook onder de vorm van een stage. Dat laat voldoende ruimte voor aanpassing van de vorming aan de taak.

Minister Veerle Heeren antwoordt op de vraag van mevrouw Dillen hoe ver organisaties kunnen gaan in het verhalen van de onkostenvergoeding op de hulpvrager, dat het ontwerp zich daar niet over uitspreekt. Het ontwerp van decreet bepaalt alleen dat eventuele door de cliënt verschuldigde onkostenvergoedingen niet aan de vrijwilligers betaald mogen worden, maar slechts via de organisatie aan de vrijwilliger kunnen uitgekeerd worden. Dat om misbruiken te vermijden en om in regel te blijven met de fiscale reglementering. Er moet immers een register bijgehouden worden van de uitgekeerde vergoedingen. Deze regel geldt ook ter bescherming van de vrijwilliger: als de cliënt rechtstreeks een onkostenvergoeding aan de vrijwilliger betaalt, kan hij als opdrachtgever beschouwd worden. Zodoende kan er een probleem ontstaan met de uiteindelijke aansprakelijkheid. Het ontwerp van decreet regelt voorts dat als een organisatie van de hulpvrager een bijdrage in de onkosten verlangt, ze dit vooraf moet afspreken.

Nog ten aanzien van mevrouw Dillen zegt de minister dat de subsidies voor de autonome vrijwilligersorganisaties volgens artikel 11 bij voorrang aangewend worden voor het betalen van de werkingskosten en de verzekeringspremies. Ook de eventuele onkostenvergoedingen voor vrijwilligers worden beschouwd als werkingskosten.

De minister gaat vervolgens in op vragen en opmerking van mevrouw Van der Borght. Ten eerste stelt de minister dat een vrijwilliger voor elke organisatie waarin hij actief is een verzekering moet afsluiten. Elke organisatie is immers wettelijk verplicht zich te verzekeren voor de burgerlijke aansprakelijkheid van haar vrijwilligers. Elke organisatie heeft eigen activiteiten die de verzekeringspolis beïnvloeden. Een organisatie mag er niet van uitgaan dat een vrijwilliger door de verzekeringspolis van een andere organisatie zal gedekt zijn op straffe zelf te moeten opdraaien voor een eventuele schadevergoeding.

Nog ten aanzien van mevrouw Van der Borght zegt minister Veerle Heeren dat er geen instrument voor risicoanalyse is. In het kader van een onderzoeksopdracht, gefinancierd door de beleidsdomeinen Welzijn en Cultuur is een modelinhoud voor een goede verzekeringspolis burgerlijke aansprakelijkheid ontwikkeld. De toepassing ervan doet reflecteren over de te verzekeren risico's. Het onderzoeksrapport en de modelinhoud kunnen geraadpleegd worden op de website van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk: www.vrijwilligersweb.be.

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk besteedt ook in vorming en publicaties aandacht aan de risico's. In de brochure 'Beter Verzekerd' wordt getracht een antwoord te geven op een aantal van de vragen in deze context. Tegen het najaar wordt een specifieke publicatie in het Politeia-handboek over risicomanagement voorbereid.

Er waren ten slotte vragen en opmerkingen van mevrouw Van der Borgh en de heer Van Malderen over de toepassing van dit decreet op commercieel uitgebate rusthuizen, op mindermobielen centrales en op sociale restaurants. Minister Veerle Heeren antwoordt dat het decreet van toepassing is op alle erkende of gesubsidieerde voorzieningen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin die vrijwilligers in hun werking inschakelen. Dat betekent dat het ook van toepassing is op de erkende private rusthuizen. Eventuele subsidiëring van ingebouwd vrijwilligerswerk in rusthuizen met een bvba- of nv-structuur is mogelijk in het kader van een regeling conform artikel 13 van het ontwerp van decreet.

Het decreet is niet van toepassing op voorzieningen die niet tot het beleidsdomein behoren, zoals bijvoorbeeld de mindermobielen centrales of de sociale restaurants. Wordt een sociaal restaurant uitgbaat door bijvoorbeeld een centrum algemeen welzijnswerk, dan valt de vrijwilligersinzet wel onder toepassing van het decreet.

6. Repliek

Mevrouw *Vera Van der Borgh* herhaalt dat gezocht moet worden naar één verzekeringspolis voor alle organisaties. Daarnaast vraagt de vrijwilligerssector uitdrukkelijk een overkoepelend beleid, gecoördineerd door één minister.

Minister *Veerle Heeren* beschouwt dat als een uitdaging voor de volgende regeerperiode. Samen met het beleidsdomein Cultuur is al werk gemaakt van een modelverzekeringspolis.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikelen 1 tot en met 17

De artikelen 1 tot en met 17 worden zonder opmerkingen unaniem door de 12 aanwezige leden aangenomen.

IV. STEMMING

Het ontwerp van decreet wordt unaniem door de 12 aanwezige leden aangenomen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Vera JANS

Luc MARTENS